

Τοῖς Ἐλλογιμωτάτοις κυρίοις Χρήστῳ Καρακόλη, Καθηγητῇ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Προέδρῳ, καὶ Γεωργίῳ Στριλιγκᾶ, Σ. Ε. Ε. Θεολόγῳ Κρήτης, Γενικῷ Γραμματεῖ τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνδέσμου «ΚΑΙΡΟΣ», τέκνοις τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοῖς, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Χαιρετίζομεν τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς Διημερίδος μέ θέμα «Ταυτότητα καὶ ἐτερότητα στό δημόσιο σχολεῖο. Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν σήμερα», ἡ ὁποία θά ἀποτελέσῃ μίαν ἀκόμη καλήν εὐκαιρίαν διά νά ἀναδειχθοῦν αἱ πολλαπλαῖ παιδαγωγικά, θεολογικά καὶ κοινωνικά παράμετροι, αἱ λειτουργία καὶ αἱ προοπτικά τῆς σχολικῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, μέ τὴν συμβολήν διακεκριμένων εἰσηγητῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, πολιτικοῦ, νομικοῦ, πανεπιστημιακοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ χώρου.

Σήμερον τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καλεῖται νά ἐπιτελέσῃ τό μορφωτικόν του ἔργον ἐντός ἐνός ἐκπαιδευτικοῦ περιβάλλοντος, ὅπου κυριαρχοῦν αἱ νέαι τεχνολογία, ἡ ἀτομοκεντρική καὶ χρησιμοθηρική κατεύθυνσις τῆς παιδείας καὶ ἡ προϊοῦσα πλουραλιστικοποίησις τοῦ μαθητικοῦ πληθυσμοῦ. Ὑπό τὰς συγχρόνους συνθήκας, ἡ θρησκευτική ἐκπαίδευσις καθίσταται δυσκολωτέρα καὶ περιπλοκωτέρα, ἀλλά ἐκ παραλλήλου ἀναδεικνύεται ἡ σημασία τῆς διά τόν πνευματικόν καὶ ἀξιακόν προσανατολισμόν τῶν νέων.

Κίνητρον τῶν μεταρρυθμίσεων τῆς σχολικῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς κατά τὰς τελευταίας δεκαετίας ἦτο ὄχι ἡ λυσιτελεστέρα διά τούς μαθητάς καὶ τὰς μαθητριάς λειτουργία τῆς, ἀλλά πρωτίστως διάφορα ἰδεολογήματα περὶ θρησκείας καὶ τοῦ ρόλου τῆς εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν. Ἐν ὀνόματι αὐτῶν τῶν ἰδεολογημάτων, ταυτίζεται ἡ θρησκεία ἀποκλειστικῶς μέ τὰς ἀρνητικὰς διαστάσεις τῆς, ἀγνοεῖται ἡ ἀξία τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν μαθητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν διά τὴν νοητικήν, συναισθηματικήν καὶ κοινωνικήν ἀνάπτυξιν των, ἡ προσφορά τῆς θρησκευτικῆς πίστεως εἰς τὴν νοηματοδότησιν τῆς ζωῆς, ὁ κοινωνικός ρόλος τῆς καὶ ἡ συμβολή τῆς θρησκείας εἰς τόν πολιτισμόν.

Ἐπαινοῦμεν τούς ἀγῶνας σας διά τὴν ἀναβάθμισιν τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαιδύσεως ἐπὶ τῇ βάσει παιδαγωγικῶν καὶ θεολογικῶν κριτηρίων. Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν πρέπει νά ἰκανώνη τὴν νεότητα νά κατανοήσῃ τὴν θρησκευτικὴν μας παράδοσιν, τό πνεῦμα τό ὁποῖον ἐδημιούργησε τὰ ἐξάϊσια μνημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, τόν κοινωνικόν ρόλον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν συμβολήν τῆς εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εἰρήνην, τὰς ἀπαντήσεις τῆς εἰς τό ἐρώτημα διά τόν ἐγκόσμιον καὶ τόν αἰώνιον προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁμοῦ μετά τῆς ἰδικῆς μας πνευματικῆς παραδόσεως, τὰ Θρησκευτικά πρέπει νά διδάσκουν εἰς τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν τό πνεῦμα τοῦ διαλόγου, τὴν ἀπόρριψιν τοῦ φανατισμοῦ, τὴν εἰρηνικήν συνύπαρξιν μέ τό διαφορετικόν, τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ τὴν ἀλληλεγγύην. Διά νά κατανοήσωμεν τό διαφορετικόν πρέπει νά

γνωρίζωμεν ποῦ ἀνήκομεν, τὰς ρίζας καί τήν ταυτότητά μας. Προφανέστατα, ἡ γνῶσις τῆς ἰδικῆς μας παραδόσεως καί ἡ ὀρθή ἐκτίμησις τῆς σημασίας της διά τήν ἰδιοπροσωπίαν μας εἶναι οὐσιαστική προϋπόθεσις διά τήν ἀνάπτυξιν γνησίου ἐνδιαφέροντος διά τὰς ἄλλας θρησκευίας. Εἶναι ὄντως δύσκολον νά ἐνδιαφερώμεθα διά τό διαφορετικόν ἐάν δέν γνωρίζωμεν καί δέν σεβώμεθα τήν ἰδικήν μας παράδοσιν. Τό μέλλον ἀνήκει εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ταυτότητα καί ἐνσυνειδήτως ἀναζητοῦν ἀληθῆ ἐπικοινωνίαν μέ τούς ἄλλους. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, τὰ Θρησκευτικά ὡς μάθημα Ὁρθοδόξου ταυτότητος καί πολιτισμοῦ, καθίστανται ἐν ταυτῷ καί μάθημα ἀνοικτοσύνης πρὸς τό διαφορετικόν. Μέ κεντρικόν ἄξονα τήν πίστιν, τό ἦθος καί τόν πολιτισμόν τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ οἰκουμενική προοπτική καί ἡ διαπολιτισμικότης εἶναι φυσική προέκτασις καί συνέπεια.

Εἰς τό σημεῖον αὐτό εὐρίσκεται καί ἡ ἀπάντησις εἰς τό ἐρώτημα περί τοῦ χαρακτήρος τῆς σχολικῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Ὄταν τό θρησκευτικόν μάθημα ἐκφράζη, μέ παιδαγωγικῶς καί θεολογικῶς ὀρθόν τρόπον, τό οἰκουμενικόν πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὄχι μόνον ἀνταποκρίνεται εἰς τόν ἀνθρωπιστικόν προσανατολισμόν τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀλλά τόν διευρύνει καί τόν ἐμπλουτίζει μέ τήν θεώρησιν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τοῦ σεβασμοῦ του ὡς τῆς ὑψίστης ἀξίας. «Οὐδέν γάρ ὡς ὁ ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καί φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός» (Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας). Ὁ Χριστιανισμός ὑπῆρξε μία πραγματική ἐπανάστασις εἰς τόν χῶρον τοῦ ἦθους. «Ἐστράφη», ὡς γράφει σύγχρονος στοχαστής, «πρὸς ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἄνευ διαχωρισμῶν. Καθεστηκυῖαι διακρίσεις καί ἱεραρχήσεις, -μεταξύ Ἰουδαίων καί Ἑλλήνων, ἐλεύθερων καί δούλων, μορφωμένων καί ἀπαιδευτῶν, ἀνδρῶν καί γυναικῶν-, δέν θεωροῦνται πλέον αὐτονόητοι. Εἰς τὰς κοινότητας ἀναπτύσσεται ἡ αἰσθησις τοῦ «ἐμεῖς». Πρὸς τὰ ἔξω προωθεῖται ἡ ἰδέα τῆς ἐνιαίας ἀνθρωπότητος. Προέχει ἡ μέριμνα διά τούς ἐνδεεῖς, ἡ ἀδελφοσύνη καί ἡ ἀγάπη, ἀκόμη καί πρὸς τούς ἐχθρούς». Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὀφείλει ὄχι μόνον νά προβάλλῃ αὐτήν τήν ἀξιολογικήν καί ἀνθρωπιστικήν στροφὴν, ἀλλά καί νά τονίζῃ τήν ἀνάγκην τοῦ ἀγῶνος διά νά καθίσταται αὐτό τό ἦθος τῆς ἀλληλεγγύης ζωσα πραγματικότης εἰς κάθε ἐποχὴν. Ἡ ὑποβάθμισις τοῦ μαθήματος καί ἡ συναφῆς ἄγνοια αὐτῆς τῆς ἀνθρωπιστικῆς παραδόσεως συντελοῦν εἰς τήν ἀποκοπὴν μας ἀπὸ τὰς πνευματικὰς καί πολιτισμικὰς ρίζας καί ὀδηγοῦν εἰς τήν συρρίκνωσιν τοῦ παιδαγωγικοῦ ρόλου τοῦ σχολείου.

Μέ αὐτὰς τὰς σκέψεις καί τὰ αἰσθήματα, ἐπικροτοῦντες τήν ἔμφρασιν ἡ ὁποία δίδεται εἰς τό θέμα «Ταυτότης καί ἑτερότης εἰς τό δημόσιον σχολεῖον» ἀπὸ τήν ἐπιστημονικὴν Διημερίδα σας καί εὐχόμενοι ἐπιτυχῆ κατά πάντα διεξαγωγὴν αὐτῆς, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καί ἐπὶ πάντα τούς συμμετέχοντας εἰς τήν λίαν ἐνδιαφέρουσαν ταύτην ἐκδήλωσιν τήν χάριν καί τόν φωτισμόν τοῦ Θεοῦ τῆς σοφίας καί τῆς ἀγάπης.

βιβ' Ἰανουαρίου κ'
Εὐχαριστοῦμεν
Διάκουσας πρὸς θεὸν εὐχαρίως